

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja
HUSK/1101/2.2.1/0133

69

Ústie Starej Žitavy do Dunaja

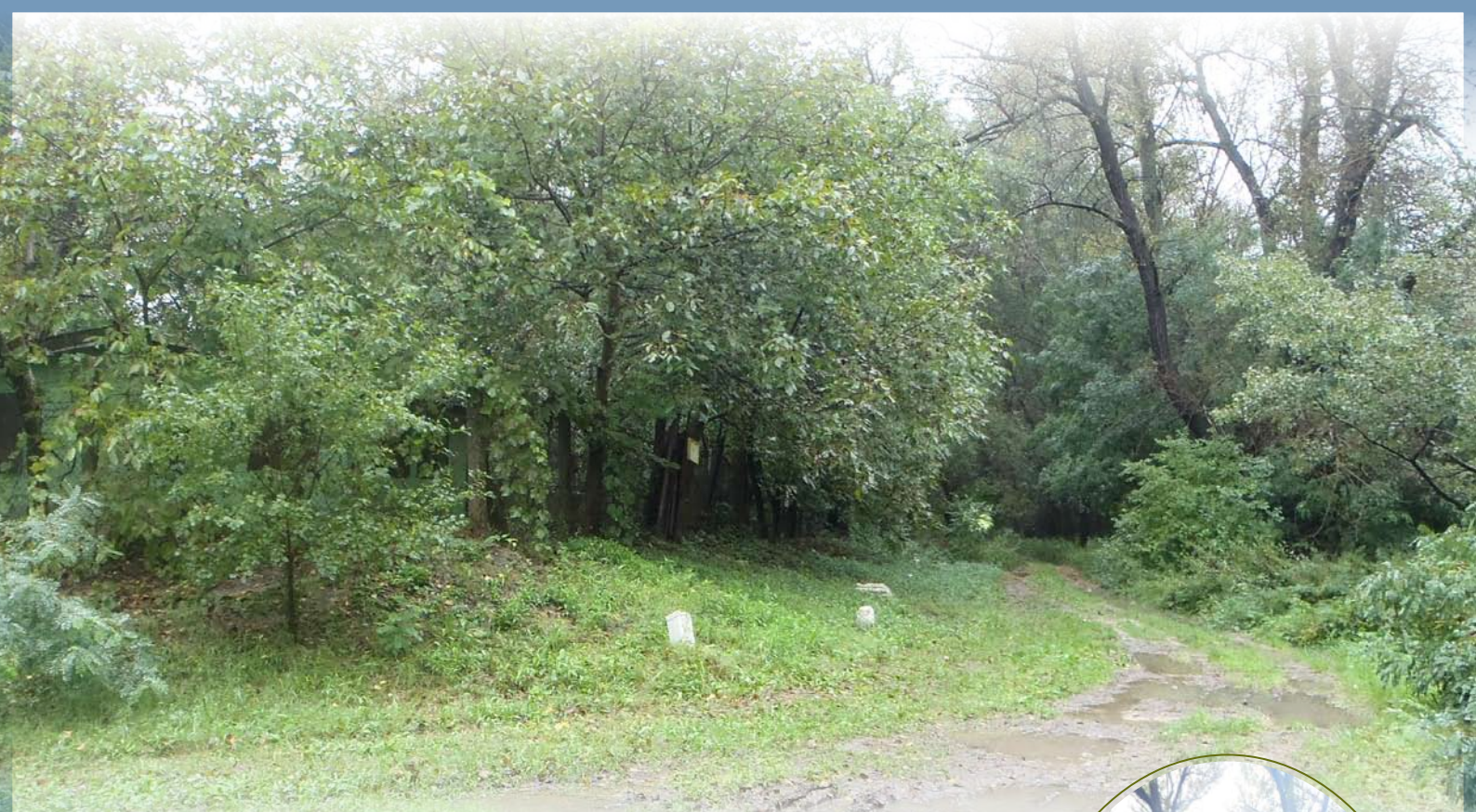
Na tejto lokalite sa zmienime o Dunaji, v krátkosti o blízkom chránenom území Starej Žitavy a technickej pamiatke, ktorá stojí neďaleko vtoku Starej Žitavy do Dunaja a miesta uloženia geoskrýše.

Žitava je vrchovinovo-nížinným typom rieky prameniacej v Pohronskom Inovci. Počas svojej 99 km dlhej púte preteká územím okresov Žarnovica, Zlaté Moravce, Nitra, Nové Zámky a Komárno. Po reguláciách bolo koryto viackrát upravované a napojené na tok Nitry. „Odstavená“, tzv. Stará Žitava ponúka niekoľko zaujímavých chránených území, z ktorých sa Podunajská týka najmä **PR Alúvium Žitavy**. Na tejto zaplavovanej lokalite (viď panel č. 54) ostali zachované zvyšky pôvodných mäkkých lužných lesov a pestrá mozaika vodnej a močiarnnej vegetácie (porasty pálok, trstín a vysokých ostríc). Tento malebný krajinný segment ponúka vynikajúce prostredie pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie vodného vtáctva. Vyskytuje sa tu viac ako 70 druhov vtákov, okrem vodných i dravcov a ďalších typicky lužných druhov hniezdiacich v starých bütľavých vrbach, ktorých tu je dostatok. Zaznamenali tu aj výskyt vydry riečnej (*Lutra lutra*).

Pozostatok pôvodného koryta Starej Žitavy na juhu Slovenska priteká do Dunaja v katastri obce Patince za prečerpávacou stanicou postavenou neďaleko Dunaja. Budova tejto **starej parnej prečerpávacej stanice** s výrazným komínom je technickou pamiatkou, postavená bola v roku 1897 a slúžila k vodohospodárskym účelom. Avšak už nevyužívaná, dodnes sa zachovala vo veľmi dobrom stave. Je vo vlastníctve Povodia Dunaja.

Prichádzajúc k Dunaju od prečerpávacej stanice prechádzame cez kúsok zachovalého mäkkého lužného lesa. Takéto malé fragmenty sa miestami zachovali popri našom veľtoku, na jeho nižšom úseku však začína (v katastri obce Moča)

navrhované chránené územie – Územie európskeho významu Dunaj, ktorý okrem Moče zasahuje do k. ú. Moča, Kravany nad Dunajom (okr. Komárno) a Mužla, Obid, Štúrovo, Kamenica nad Hronom, Chľaba (Nové Zámky). Celá výmera navrhovaného územia je 1413.2958 ha, z čoho na lesné pozemky pripadá len nepatrných 3.13 ha. Pre územie je navrhnutý 3. stupeň ochrany s budúcim označením Chránený areál Dunaj.

Dunaj ako hlavná krajinotvorná rieka preteká južným Slovenskom vo svojom strednom toku (rkm 1880,26 pri Devíne až 1708,20 pri Chľabe). Jeho celková dĺžka na Slovensku predstavuje 172 km. Po stáročia modelovaná krajina bola kedysi dynamickým vodným svetom s veľkou pestrosťou rôznorodých foriem života. Rieka ovplyvňovala množstvo aspektov spôsobu života tu žijúceho obyvateľstva (napr. osídlenie, hospodárstvo, gastronómiu, dopravu, folklór atď.) a z tejto silnej väzby pramení aj pomenovanie krajiny - Podunajsko.

Predmetné územie je navrhované z dôvodu ochrany lesných, vodných a aluviálnych **biotopov európskeho významu** (lužné vrbovo topoľové a jelšové lesy, prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition*, rieky s bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidentition* p.p. a tiež aluviálne lúky zväzu *Cnidion venosi*). V súčasnosti sa tieto biotopy na Podunajsku vyskytujú len obmedzene, nakoľko močiare a mokrade boli značne pozmenené až zničené lesným hospodárstvom, pôdohospodárstvom, výstavbou a odvodňovaním. Pre zachovanie a zlepšenie stavu týchto zostávajúcich biotopov sú - okrem praktickej ochrany - veľmi žiaduce aj revitalizačné opatrenia, napr. odstránenie nelegálnych skládok odpadu v území, zachovanie prirodzených brehových línií, sprietočnenie už odrezaných dunajských ramien, manažment druhovo bohatých aluviálnych lúk kosbou alebo pastvou a obmedzenie ťažby štrkov devastujúce krajinnú scenériu a niektoré vzácne biotopy. Ochranou tohto územia chránime aj akumuláciu schopnosť Dunaja a prirodzené vytváranie zásob podzemnej vody.

Dôvodom ochrany tohto územia sú aj tu žijúce **druhy európskeho významu** (uvádzame len niektoré): spriadač kostihojový (*Euplagia quadripunctaria*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), korýtko riečne (*Unio crassus*), kotúľka štíhla (*Anisus vorticulus*), teodox pásavý (*Theodoxus transversalis*), typické dunajské druhy rýb ako plotica lesklá (*Rutilus pigus*), šabľa krivočiara (*Pelecus cultratus*), hrebenačka pásavá (*Gymnocephalus schraetser*), hlaváč bielo plutvý (*Cottus gobio*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), hrebenačka vysoká (*Gymnocephalus baloni*), býčko (*Proterorhinus marmoratus*), pĺž zlatistý (*Sabanejewia aurata*), lopatka dúhová (*Rhodeus sericeus amarus*), hrúz Kesslerov (*Gobio kessleri*), hrúz bielo plutvý (*Gobio albipinnatus*), vydra riečna (*Lutra lutra*), syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*) a niektoré druhy netopierov (*Myotis myotis*, *Myotis emarginatus*, *Barbastella barbastellus*, *Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrumequinum*).

